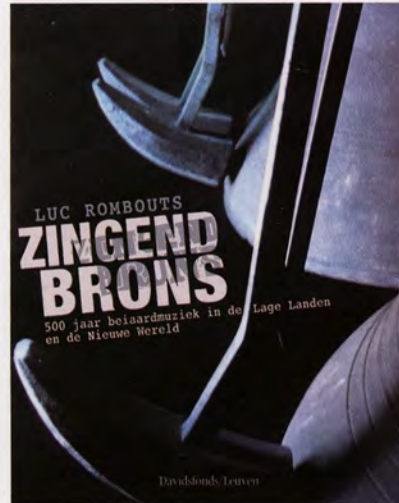

ZINGEND BRONS

In 1510 levert een zekere Jan van Spiere in opdracht van het Oudenaardse stadsbestuur "een clavier in torrekin om te beyaerdene", aldus een document uit het stadsarchief. Daarmee bestaat de beiaard in Oudenaarde, en meteen in heel Vlaanderen, 500 jaar. Deze verjaardag is door de Vlaamse Beiaardvereniging gevierd met concerten in tal van beiaardsteden. En bij Davidsfonds verscheen *Zingend brons. 500 jaar beiaardmuziek in de Lage Landen en de Nieuwe Wereld*. Auteur is Luc Rombouts, beiaardier van de stad Tienen en van de K.U.Leuven.

Rombouts begint zijn verhaal niet rond 1500, toen men in Vlaanderen en Brabant de klokken in belforten en kerken ombouwde tot muziekinstrumenten. In het eerste deel van het boek gaat hij een heel eind terug, tot in de prehistorie, wanneer de homo sapiens allerlei voorwerpen ontdekt die geluid maken. Zoals de zaadjes in verdroogde vruchten. Volgens Rombouts is het onzeker welke vrucht precies leidde tot de ontwikkeling van de klok, maar de granaatappel is een ernstige kandidaat. Het rammelend fruit werd klok in de bronstijd. De oudste bronzen klokjes hebben de vorm van een bolvormig getralied kooitje waarin een bolletje vrij heen en weer beweegt. Die rinkelbellen evolueerden naar gesloten klokvormen met klepels, die mooie bronzen klanken produceren die ook ver dragen. Dan maakt Rombouts een overstap naar China, want de Chinezen waren niet enkel de eersten om kompas, buskruit, papier of drukkunst uit te vinden, ook wat de bronzen klok betreft waren ze de Europeanen ver vooruit.

In het eerste millennium voor Christus verspreiden de bronzen rinkelbelletjes en klepelklokjes uit het Midden-Oosten zich razendsnel en je hoorde ze in Syrië, Palestina, Egypte, de Griekse wereld en het uitgestrekte Romeinse Rijk. De klokjes werden gedragen door runderen en schapen, kamelen en paarden, honden en katten, kinderen, slaven en gevangenen, hogepriesters en vorsten. Ze deden dienst als lokalisatiesysteem, als kwaadafdrijvend middel, als afschrikking in de strijd, als luchtzuiveringsmiddel in tempels en paleizen. De klok vond al snel zijn weg in het christendom. In de vierde eeuw wist Sint-Antonius in de Egyptische woestijn de duivel te weerstaan dankzij een klokje. Een eeuw later gebruikte ook Saint-Patrick een 'clogga' om de demo-

Luc Rombouts
Zingend brons. 500 jaar beiaardmuziek in de Lage landen en de Nieuwe Wereld
464 blz.
25 x 19,5 cm
39,95 euro
ISBN 978 90 5826 720 7
Davidsfonds

nen op de vlucht te jagen. Na de kerstening van Ierland trokken de volgelingen van Patrick naar het vasteland om er het geloof te verkondigen, gewapend met bijbel, staf en klokje. Van de monniken te velde met hun handbelletjes gaat Rombouts naar de gesloten muren van abdijen en kloosters. Daar vindt hij de voorlopers van de kerkelijke luidklok, als *signum* voor de dagindeling. De hoofdstukken 'De tijd van

God' en 'De tijd van de stad' brengen een boeiend verhaal van luidklokken in abdiijkerken, later ook in parochiekerken, dan meerdere klokken in één toren, nadien in de belforten. Interessant zijn de verzamelde klokkenopschriften die de vele functies van de klokken illustreren.

Het tweede deel van het boek behandelt de 'bronstijd' in de Lage Landen, van 1510 tot 1789. Rombouts zoekt naar de oudste sporen van het woord 'beiaard' in *Vanden Vos Reynaerde*, naar de primitieve beiaardinrichtingen in de dertiende eeuw en de eerste beiaardklavieren. Dat brengt ons bij 'een zot uit Aalst' die in 1480 de klokken van de nieuwe Antwerpse Onze-Lieve-Vrouwkathedraal bespeelde en in Oudenaarde bij de Jan van Spiere uit de inleiding, misschien wel de uitvinder van de beiaard. We ontdekken hoe het nieuwe instrument een nieuwe uitdaging betekende voor de klokkengieters. En hoe Mechelen het beiaardcentrum werd, terwijl de beiaard zich in de eerste decennia snel in de Zuidelijke Nederlanden verspreidde, na 1530 gevolgd door de noordelijke vorstendommen. Rombouts laat in de daaropvolgende geschiedenis kennismaken met belangrijke beiaarden die steeds meer en zuiverder klinkende klokken kregen en met toonaangevende klokkengieters, zoals de familie Vanden Gheyn in Mechelen. Rond 1790 klonken in de Nederlanden 250 zingende torens. Het aantal klokken evolueerde van ongeveer 20 in 1600 tot het dubbele aan het einde van de achttiende eeuw. In het derde deel verhaalt Rombouts hoe na 1789 het oude instrument de Nieuwe Wereld veroverde en hoe de beiaard bij ons, met vallen en opstaan, ongeschonden de 21ste eeuw bereikt heeft.

Zingend brons is dooraderd met liedjes en melodietjes over beiaarden of die de beiaardiers op hun klavier tokkelen. Het is een rijkelijk geïllustreerde klepper van ruim 450 bladzijden. Wie na het lezen van het boek op een terrasje de beiaard hoort spelen, weet waar de klepel hangt. (MV)

boeken